

29. marts 2016

Høringsnotat vedrørende forslag til lov for Grønland om kontrol med eksport af produkter med dobbelt anvendelse

1. Indledning

Lovforslaget har til formål at sikre, at Kongeriget Danmark overholder sine internationale forpligtelser i forbindelse med eksport af produkter med dobbelt anvendelse, herunder at produkterne ikke anvendes til kritiske formål. Produkter med dobbelt anvendelse (såkaldte dual-use produkter) er produkter med både civil og militær anvendelse.

En arbejdsgruppe bestående af danske og grønlandske myndigheder (uranarbejdsgruppen) fastslog i sin rapport fra 2013, at der er behov for lovgivning herom, såfremt Grønland ønsker at udvinde og eksportere nukleart materiale, herunder uran. Lovforslaget er - sammen med lovforslag om sikkerhedskontrol, der fremsættes af udenrigsministeren - den lovgivningsmæssige opfølgning på uranarbejdsgruppens arbejde fra dansk side.

Lovforslaget har været sendt i offentlig høring den 4. februar 2016 med høringsfrist den 2. marts 2016. Forslaget er sendt til i alt 6 grønlandske myndigheder og 22 organisationer, foreninger, m.v., jf. afsnit 4. Der er modtaget høringssvar fra 4 af de hørte myndigheder, organisationer, m.v.

På baggrund af den afsluttede høring kan det konkluderes, at der ikke er udtrykt kritik af lovforslaget.

2. Bemærkninger til lovforslagets konkrete indhold

2.1. Lovforslagets bestemmelser om tilladelseskrav til udførsel af nukleart materiale i form af malm

Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS) finder, at det med fordel kan præciseres, at loven finder anvendelse, uanset om uranmalm og koncentrater heraf anvendes til nukleare eller ikke-nukleare formål.

DIIS henviser til, at det er muligt at udvinde små mængder af uran (såkaldt nonconventional resources) i forbindelse med anden kommerciel aktivitet, fx ved udvinding og produktion af fosfat, der anvendes til landbrugsformål. DIIS henviser endvidere til, at den australske eksportkontrollovgivning regulerer malm med et indhold af 0,05 pct. og derved af uran eller thorium, uanset om den endelige slutbrug af produktet er til nukleare eller ikke-nukleare formål. På denne baggrund anbefaler DIIS, at det anføres i lovforslagets § 3, stk. 2, at tilladelseskravet til udførsel af malm gælder ”*uanset om det er til nuklear eller ikke-nuklear brug*”.

DIIS finder endvidere, at der er behov for at opliste yderligere hensyn i lovforslaget, der skal tages i betragtning ved vurderingen af, om der kan gives tilladelse til udførsel af nukleart materiale. DIIS foreslår derfor, at følgende formulering indsættes og erstatter afsnit 2 i lovforslagets specielle bemærkninger til § 10: ”For hver ansøgning vil styrelsen foretage en risikobaseret sikkerhedskontrolvurdering i samarbejde med andre danske myndigheder for at tilvejebringe beslutningsgrundlag for afgørelsen. Forsvarets Efterretningstjeneste og Politiets Efterretningstjeneste høres i vurderingen af den påtænkte slutanvendelse, mængden af og hvor ekstraherbart det nukleare materiale er, og hvilke sikkerhedskontrolforpligtelser, der vil være gældende, såfremt uran skulle blive ekstraheret.”.

Kommentar

Lovforslaget stiller krav om tilladelse til udførsel af nukleart materiale i form af uranmalmkoncentrat, der er opført i EU's kontrolliste, og malme, der indeholder visse gennemsnitskoncentrationer af uran eller thorium, jf. lovforslagets § 3, stk. 1 og 2. Det fremgår endvidere af lovforslagets § 3, stk. 4, at erhvervs- og vækstministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere krav til koncentrationerne af uran eller thorium, idet fastsættelsen heraf vil ske på baggrund af den internationale regulering af uranmalm. Der vil derfor være krav om tilladelse til udførsel af nukleart materiale, der opfylder de fastsatte kriterier, uanset om det nukleare materiale skal anvendes til nukleare formål eller ej. På den baggrund tydeliggøres det i lovforslagets specielle bemærkninger til § 3, at kravet om udførseltilladelse gælder, uanset om malmen skal anvendes til nukleare eller ikke nukleare formål.

Erhvervsstyrelsen vil som eksportkontrolmyndighed skulle foretage en helhedsorienteret vurdering af hver enkelt ansøgning ud fra de hensyn, der fremgår af lovforslagets § 10, idet det overordnede hensyn er at forhindre, at dual-use produkter eksporteres til kritiske formål, og at Kongeriget Danmarks internationale eksportkontrolforpligtelser overholdes.

Som led i sagsbehandlingen vil Forsvarets Efterretningstjeneste og Politiets Efterretningstjeneste som udgangspunkt altid skulle høres om, hvorvidt der er kritiske oplysninger om parterne i handlen, ligesom Udenrigsministeriet bl.a. skal høres i alle sager om udførsel af nukleart materiale. Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked og Handel vil endelig skulle høres i alle sager, inden styrelsen træffer afgørelse. Herudover vil det bero på en konkret vurdering, hvilke nærmere undersøgelser der vil være behov for at foretage i forbindelse med den enkelte ansøgning, herunder hvilke andre myndigheder det i givet fald vil være relevant at konsultere, og hvilke nærmere undersøgelser af produktet og dets anvendelse det vil være relevant at foretage. Det vil derfor ikke være hensigtsmæssigt at fastsættelse detaljerede krav til høringen af Forsvarets Efterretningstjeneste og Politiets Efterretningstjeneste, som foreslået af DIIS, ligesom disse myndigheder ikke nødvendigvis vil være de relevante myndigheder at høre i spørgsmål om ekstrahering af uran og sikkerhedskontrolforpligtelser som følge heraf.

2.2. Lovforslagets bestemmelser om forbud mod transport

Erhvervsflyvningens Sammenslutning (ES) konstaterer, at formålet med lovforslaget er at sikre, at produkter med dobbelt anvendelse ikke anvendes til kritiske formål, og at Kongeriget Danmark overholder sine internationale forpligtelser i forbindelse med eksport af disse produkter fra Grønland. ES vurderer, at kontrolregimet vil kunne opfylde sit formål, herunder at der er kontrol med transport af produkterne i Grønland og fra Grønland til ankomstland. ES finder dog, at danske myndigheders rolle i kontrollen i ankomstlandet måske kan tydeliggøres.

Kommentar

Lovforslaget regulerer ikke danske myndigheders kontrol af dual-use produkter i modtagerlandet, efter produkterne er udført fra Grønland, da efterfølgende kontrol af dual-produkter i tredjelande ligger uden for dansk jurisdiktion. Lovforslagets § 15 indeholder en bestemmelse om forbud mod transport af dual-use produkter, hvis produkterne skal bruges i forbindelse med udvikling af eller anvendelse til masseødelæggelsesvåben. Bestemmelsen vedrører ikke kontrol med dual-use produkter under transport.

I forbindelse med udførsel af nukleart materiale fra Grønland, som er underlagt krav om en tilladelse, jf. lovforslagets § 3, skal dog bemærkes, at lovforslaget har tæt sammenhæng med lovforslag om kontrol med den fredelige udnyttelse af nukleart materiale (såkaldt sikkerhedskontrol), der fremsættes af udenrigsministeren samtidig med dette lovforslag. Lovforslaget om sikkerhedskontrol indebærer bl.a., at Beredskabsstyrelsen skal notificeres forud for international overførsel af nukleart materiale, ved afsendelsen heraf samt ved ankomsten til modtagerlandet.

2.3. Lovforslagets bestemmelser om kriminalretlige foranstaltninger

Retten i Grønland henviser til, at det fremgår af lovforslagets § 19, at visse overtrædelser af loven kan medføre kriminalretlige foranstaltninger. Det fremgår af retsplejelovens § 55, at kredsretterne er 1. instans for alle sager, der ikke ved lov m.v. er henlagt til Retten i Grønland som første instans.

Retten i Grønland angiver, at det må forventes, at retterne vil modtage et meget begrænset antal sager vedrørende overtrædelse af reglerne i loven, og at det derfor ikke vil være muligt for kredsretterne at oparbejde en fast rutine for behandlingen af disse sager. Endvidere er det Retten i Grønlands vurdering, at sagerne typisk vil have en karakter, som indebærer, at sagerne bør behandles ved Retten i Grønland. Retten i Grønland opfordrer derfor til, at disse sager får værneting ved Retten i Grønland.

Kommentar

Det er vurderingen, at der alene må forventes et meget begrænset antal sager om overtrædelse af eksportkontrollovgivningen, der vil føre til forelæggelse for domstolene i Grønland, og at eventuelle sager vil være af en

karakter og kompleksitet, der indebærer, at sagerne bør behandles ved Retten i Grønland. Anbefalingen fra Retten i Grønland imødekommes derfor således, at der indsættes en bestemmelse i loven om, at sager om idømmelse af foranstaltninger efter kriminallov for Grønland behandles af Retten i Grønland som første instans, jf. § 20.

2.4. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser for politiet i Grønland

Rigspolitiet oplyser, at man til brug for besvarelsen har indhentet en udtalelse fra Grønlands Politi, der er vedlagt høringssvaret. Grønlands Politi har i den forbindelse henledt opmærksomheden på, at der – uanset man ikke vil modtage mange anmeldelser om overtrædelse – vil være tale om en tidskrævende sagsbehandling, der kan være forbundet med endog meget store økonomiske konsekvenser for politikredsen i form af fx helikoptertransport. Rigspolitiet bemærker i den forbindelse, at det ikke er muligt at opgøre de økonomiske og administrative konsekvenser for politiet, der relaterer sig til det konkrete lovforslag. Efterforskning af eventuelle anmeldelser vil på den baggrund indgå i den normale opgaveprioritering i politiet.

Kommentar

Der forventes alene et meget begrænset antal sager om overtrædelse af eksportkontrollovgivningen, der vil føre til politianmeldelse i Grønland. Det bemærkes i den forbindelse, at der i Danmark hidtil har været ganske få sager om overtrædelse, der har ført til politianmeldelse og politimæssig efterforskning.

4. Oversigt over hørte organisationer, myndigheder m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 4. februar 2016 til den 2. marts 2016 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked og Handel, Departementet for Finanser, Formandens Departement, Grønlands Selvstyre/Naalakkersuisut, Retten i Grønland, Råstofdepartementet, Udenrigsdirektoratet

Advokatrådet, Advokatsamfundet, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Danmarks Rederiforening, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Dansk Institut for Internationale Studier, Dansk Transport og Logistik, Danske Advokater, Danske Maritime, Danske Speditører, Danske Universiteter, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Domstolsstyrelsen, Erhvervsflyvningens Sammenslutning, Rigsadvokaten, Rigsrevisionen, Rigspolitichefen, Transparency International Denmark, Vestre Landsret, Østre Landsret

4.1 Følgende organisationer, myndigheder m.v. har haft bemærkninger til lovforslaget:

- Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS)
- Erhvervsflyvningens Sammenslutning
- Retten i Grønland
- Rigspolitiet